

РЕЦЕНЗІЇ

РЕЦЕНЗІЯ

доктора юридичних наук, професора кафедри теорії права і держави Київського національного університету імені Тараса Шевченка, член-кореспондента НАПрН України В.В. Костицького на монографію кандидата юридичних наук, доцента Новицької Наталії Борисівни «Захист суспільної моралі в умовах інформаційної трансформації суспільства»¹ : монографія / Н.Б. Новицька. – Дрогобич: Коло, 2016. – 452 с.

Становлення України як демократичної правової держави обумовило гострі потреби нового розуміння багатьох соціальних цінностей, у тому числі моральних. Разом із позитивними реформаційними процесами, що мають за мету принципове оновлення економічних, політичних, ідеологічних, правових та моральних підвалин, у суспільстві загострюються певні негативні явища, пов'язані з інформаційною антиукраїнською війною, руйнуванням системи соціальних цінностей. Зазначені процеси відбуваються в умовах постійного постачання на ринок кіно-, відеопродукції та інших товарів, що пропагують культи расової дискримінації, жорстокості, насильства, порнографії. Безумовно, ці фактори негативно впливають на світогляд молоді, провокують загострення радикалізму, прояви ксенофобії, нацизму. Можна стверджувати, що у соціумі сформувався запит на нову функцію держави. Пов'язану із захистом суспільної моралі.

Підставами для такого твердження є те, що питання захисту суспільної моралі виокремилися як важлива група суспільних відносин у силу розвитку глобального інформаційного суспільства, в якому стирається грань між реальністю та віртуальним світом, небезпеками деформацій світоглядних основ нового покоління у силу впливу засобів масової комунікації.

Тому достатньо вчасним та актуальним є дослідження особливостей правового забезпечення реалізації цієї нової функції сучасної держави кандидатом юридичних наук, старшим науковим співробітником Новицькою Н.Б., що знайшли своє відображення у монографії «Захист суспільної моралі в умовах інформаційної трансформації суспільства». Це одне з перших монографічних досліджень механізмів захисту громадян від негативного впливу продукції, що завдає шкоди гармонії суспільних відносин, обумовлене реальними потребами теорії та практики застосування адміністративного законодавства з метою забезпечення ефективного захисту суспільної моралі адміністративно-правовими засобами.

Ознайомлення із основними положеннями, висновками та пропозиціями монографії вказує на вдалий концептуальний підхід до розгляду та вирішення проблеми дослідження.

Монографія складається з шести розділів кожен з яких пов'язаний із складовими елементами діяльності держави щодо захисту суспільної моралі.

Перший розділ присвячений теоретико-методологічним аспектам захисту суспільної моралі. Позитивним в дослідженні є те що авторка намагалася розглянути дане питання з різних точок зору – філософської, соціальної, правової та ін.

Важливою складовою монографії є другий розділ, в якому Н.Б. Новицька розглядає генезис адміністративно-правового забезпечення захисту суспільної моралі та робить висновок, що в кожен історичний період встановлюється своя чітка система імперативних норм, які визначають не тільки обов'язковість певних дій учасників інформаційних відносин, а і повноваження певних органів держави щодо здійснення контрольних

¹ Новицька Н.Б. Захист суспільної моралі в умовах трансформації інформаційного суспільства: монографія / Н.Б. Новицька. – Дрогобич: Коло, 2016. – 452 с.

функцій та відповідного покарання, за невиконання певних обов'язків людини і громадянина як умови та меж реалізації прав і свобод інших людей і громадян.

Науково обґрунтована логіка авторських поглядів дозволяє їй зробити висновок, про те, що мораль не може бути сталою категорією, адже суспільство постійно знаходиться у пошуку нової системи моральних і духовних цінностей, які б відповідали сучасним запитам. Новицька Н.Б. стверджує, що і сама людина, і мораль є надзвичайно мінливими. Основною причиною зміни норм суспільної моралі є зміна суспільного ладу та ідеології. Звичайно, тут можуть бути певні контраверсійні судження, але вони у цілому не спростовують цю тезу, а тільки ілюструють множинність поглядів на проблему.

Новицька Н.Б. правильно стверджує, що держава в умовах формування інформаційного суспільства повинна реалізовувати комплексну державну політику в інформаційній сфері, метою якої є формування єдиної комплексної громадсько-державної системи забезпечення захисту моральних засад і утвердження мотивації українського суспільства на здоровий спосіб життя, недопущення в електронних та інших засобах масової інформації поширення продукції, що негативно впливає на суспільну мораль, у тому числі пропаганди культу насильства та жорстокості, расової і національної ворожнечі, фашизму, неонацизму, українофобії, антисемітизму, ксенофобії, нетерпимості, образи нації чи людини за національною ознакою тощо.

Цікавою з точки зору досліджуваної проблеми є позиція авторки щодо ролі громадських організацій, висловлена у третьому розділі. Не можемо не погодитися, що саме громадські організації як інститути громадянського суспільства покликані запобігати моральній деградації українського суспільства, а їх діяльність має бути спрямована на формування духовних моральних цінностей. Не маючи повноважень ухвалювати остаточні рішення щодо визначення державної політики у сфері захисту суспільної моралі, ці організації вступають у взаємодію з державними органами та у процесі такої взаємодії вони впливають, здійснюють тиск на владу, громадський контроль та оцінку.

Викликає інтерес запропонований дослідницею механізм проведення експертизи інформаційної продукції на предмет її віднесення до такої, що завдає шкоди суспільній моралі.

Практичною спрямованістю характеризуються окреслені Н.Б. Новицькою заходи, необхідні для удосконалення державно-правового захисту суспільної моралі, яким авторка вважає проведення комплексного моніторингу з метою отримання даних про зміни стану суспільної моралі - одного з інструментів розробки та реалізації державної соціальної політики.

Необхідно зазначити, що при підготовці цієї праці використаний цікавий емпіричний матеріал, достатня кількість джерел вітчизняних і зарубіжних відомих вчених з розглянутої тематики. При вивченні теми та формулюванні висновків також широко застосовується зарубіжний досвід захисту суспільної моралі. Акцентовано увагу на позитивному досвіді правового обмеження свободи інформації в практиці Європейського суду з захисту прав людини.

Аналізуючи проведене у монографії дослідження, необхідно зауважити, що питання діяльності органів державної влади та інститутів громадянського суспільства у сфері правового забезпечення захисту суспільної моралі висвітлено на високому науковому рівні, а пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства, які надаються в монографії, потребують особливої уваги та реалізації, як наприклад, прийняття концепції захисту суспільної моралі. Необхідно зазначити, що це одне з перших монографічних досліджень механізмів захисту громадян від негативного впливу інформаційної продукції.

Отже, в представленому науковому виданні Новицька Н.Б. обґрунтовано та послідовно подає результати дослідження правового забезпечення захисту суспільної моралі в умовах інформаційної трансформації суспільства. У такому ракурсі реалізації авторських напрацювань запропонована книга може бути корисною широкому колу

науковців, викладачам, студентам вищих навчальних закладів і не тільки юридичного спрямування, юристам-практикам та усім, хто цікавиться сучасними проблемами інформаційної безпеки українського соціуму.